

Siberhondrik Hastalığının Karikatürle Anlatımı ve Göstergebilimsel Analizi

Çağrı GÜMÜŞ

Doç. Dr., KTO Karatay Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Grafik Tasarım Bölümü, Konya, Türkiye, cagrigumus79@gmail.com

Nur Banu İZİ

Yüksek Lisans Öğrencisi, KTO Karatay Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Grafik Tasarımı Bölümü, Konya, Türkiye, nurbanuizi@hotmail.com

Makale Bilgileri

ÖZ

Makale Geçmişi

Geliş: 09.10.2023

Kabul: 29.11.2023

Yayın: 29.12.2023

Anahtar Kelimeler:

Karikatür,
Göstergebilim,
Siberhondrik,
Yanlış Bilgilendirme,
Hastalık Teşhisi.

Bu çalışmanın amacı, içinde yaşadığımız yüzyılda teknolojinin hızla gelişmesine bağlı olarak bilgilere ulaşmak kolaylaşmıştır. Bilgiye kolayca ulaşmak, avantajlı olsa da görünmeyen bazı dezavantajları da olmaktadır. Dezavantajlardan biri ise, çoğu insanda Siberhondrik hastalığı görülmektedir. Bu çalışmada bu hastalıktan kaynaklı yanlış araştırma ve yanlış bilgilendirmenin hayatımıza etkisine ve yaşanan olumsuz psikolojik etkilere dikkat çekerek karikatür afişleri gösterimi ile kişileri sosyal sorumluluk kapsamında bilinçlendirmektedir. Bu amaç doğrultusunda bu çalışma için tasarlanıp çizilen 7 karikatür üzerinden göstergebilimsel yöntem kullanılarak analiz edilmiştir. Bu analizler, Barthes'in düz anlam ve yan anlam bilgisine göre çözümlenmiştir. Çözümleme ile ulaşılan sonuçlara göre karikatürlerde, Siberhondrik hastalığı yaşayan kişilerin hastalıkla ilgili temel sorunlarından yanlış bilgilendirme, kaygı, insanları yanıltma, psikolojik rahatsızlık ve doktorlara karşı oluşan güvensizlik gibi temalarda yoğunlaştığı görülmektedir. Karikatür, toplumda ki olayları mizahi ve akılda kalıcı şekilde yansıtır. Bu yönüyle güldürürken düşündüren ve bilgilendiren bir sanat olan karikatür, hastalık ile ilgili olan sorunları daha görünür ve etkili hale getirerek çözümün bir parçası olma görevini yerine getirmesi amaçlanmıştır.

Caricature Expression of Cyberhondric Disease and Semiotics Analysis

Article Info

ABSTRACT

Article History

Received: 09.10.2023

Accepted: 29.11.2023

Published: 29.12.2023

Keywords:

Caricature,
Semiotics,
Cyberhondric,
Misinformation,
Diagnosis of Disease.

The aim of this study is to access information due to the rapid development of technology in the century we live in. Although it is advantageous to access information easily, there are also some invisible disadvantages. One of the disadvantages is that most people have Cyberchondric disease. In this study, it is aimed to raise awareness of people within the scope of social responsibility by showing caricature posters by drawing attention to the effects of false research and misinformation caused by this disease on our lives and the negative psychological effects experienced. For this purpose, 7 caricatures designed and drawn for this study were analyzed using semiotic method. These analyzes were analyzed according to Barthes's knowledge of denotation and connotation. According to the results obtained with the analysis, it is seen that the main problems of people with Cyberchondric disease in the caricatures are focused on themes such as misinformation, anxiety, misleading people, psychological discomfort and distrust of doctors. The caricature reflects the events in the society in a humorous and memorable way. With this aspect, caricature, which is an art that makes you think and inform while making you laugh, is aimed to fulfill the task of being a part of the solution by making the problems related to the disease more visible and effective.

Atıf/Citation: Gümüş, Ç., İzi, N., B., (2023). Siberhondrik Hastalığının Karikatürle Anlatımı ve Göstergebilimsel Analizi, *Konya Sanat Dergisi*, 6, 167-181.

"This article is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/). (CC BY-NC 4.0)"

GİRİŞ

Göstergebilim, insan olmanın gereği olarak kavramları işaretlerle açıklamak ve oluşturmanın gerekliliğini anlatır. Göstergebilim terimi bilimsel nesnellığe ilişkin algının güven oluşturması üzerine kuruludur.

Göstergebilim araştırmaları etkili bir biçimde yaygın olarak kullanılmaktadır. Genel olarak göstergebilim, ikonografi (simgebilim) gibi işaretlerin anlamları üzerine odaklansa da ikonografi gibi sadece sanat ile sınırlandırılmamıştır. Göstergebilim çalışmaları, kültürel ürün ve süreçlere ilişkili anlamlar oluşturan işaretler ile ilgilenmektedir ve çağdaş imgeler üzerinde çalışmak söz konusu olduğu zaman daha etkili olduğu görülmektedir.

Metinsel göstergebilim ise görüntülerin göstergebilimsel analizlerinin metinsel olarak gerçekleştirildiği ve spekülatifliğin ötesinde genellikle hipotezler üreten bir bilim dalıdır.

Yapısal göstergebilim, olasılar oluşturan buluşsal yaklaşım içermesi ve çağrışımlarla dolu yorumlamaları ortaya koymasındır. Yapısal göstergebilim, metinsel göstergebilime göre daha avantajlı kabul edilse de buluşsal yaklaşım göz önüne alındığında tartışmaya daha az açık olmasından dolayı diğer görsel araştırma yöntemleri ile birbirini tamamladığı söylenebilir (Erişti, 2016: 13).

Barthes'in bilimsellik döneminde 1964 ve 1967 yıllarında sırasıyla 'Göstergebilim İlkeleri' ve 'Moda Dizgesi' eserlerini yazmıştır. Saussure ve Hjelmslev'in dilbilim metodunu temel alarak göstergebilimi bilim olarak kurmaktan da öte sistematik olarak incelemiştir. Barthes, Göstergebilim İlkelerini 4 başlık altında oluşturmuştur.

Bu başlıklar şunlardır;

1. Söz ve Dil,
2. Gösteren ve Gösterilen
3. Dizim ve Dizge
4. Düz anlam ve yan anlamdır.

Barthes'a göre dil, göstergebilimin kanıtıdır ve dilde önemli olan anlamdır. Göstergebilim, kişinin çevresinde yaşanan her şeyin bir anlamının olduğuna inanmaktadır. Bu anlamları sürekli oluşturan ve çoğaltan ayrımlar dizgesinin varsayılmasına dayanmaktadır. Göstergebilimsel dizgenin örneği olarak dil, görülen ve aynı zamanda göstergebilimcinin sahip olduğu gerçekliği öne sürmesi olarak görülmektedir. Öne sürdüğü bu anlamın dünyayı nasıl ifade ettiğidir. Barthes, ikinci başlığı ikili karşıt hareketlerle sınıflandırarak ortaya koymuştur. Ortaya çıkan bu başlıklar doğrultusunda; gösteren ve gösterilen arasındaki anlamlandırılan ilişkiye "anamlama" denilmektedir. Gösterilenin, akılda canlandırmanın en etkin olanı gösterenin görüldüğü andır (Ünal, 2016:379).

Roland Barthes, anlamlama konusunun alt başlıkları olan düz anlam ve yan anlam kuramlarına öncülük etmiştir. Düz anlam, gösterenin neyi temsil ettiğini gösterirken, yan anlam ise gösterenin nasıl temsil edildiğini göstermektedir. Düz anlamlar evrenseldir ve dolaysız, olduğu gibi anlaşılabilir. İnsanların zihinlerinde ortak düşünce oluştururlar. Buna karşın yan anlamlar, toplumlara ve kültürlere bağlı olarak gelişerek düşüncelerde farklılık oluşturabilmektedir. Bu yüzden gösterge, toplumdaki konum yapısı itibarıyla kültürün yan anlamsal yönlerinde 'gösterge taşıyıcısı' olarak ifade edilmektedir (Bircan, 2013:17).

Zihinde oluşturulan bu anlamların aktarılması, sadece dil ile değil çizimlerle de yapılmıştır. Ülkemiz de Tanzimat döneminde ifade özgürlüğü ile birlikte karikatür çizimi ortaya çıkmış ve yaygınlaşmıştır. Karikatür sözcüğü Türkçeye Fransızcadan geçmiştir. Tarihte ilk bilinen karikatürler Leonardo Da Vinci tarafından yapılmıştır. Karikatür, konularını komik veya iğneleyici olması için abartı sanatını kullanan bir resim türüdür. Karikatürün ana anlamı, yüklenmiş resim veya görsel anlamına gelmektedir. Karikatür, ister görsel ister yazılı olsun seçilmiş ve göze çarpan özelliklerine odaklanılır ve

abartılır.

Karikatür, konunun güçlü ve zayıf yönlerini ele alarak gerçekliği her şeyiyle gösterir. Hayatın karmaşıklığını ve mizahi tarafını göstermeyi sağlar. Gerçeklik, izlerken gülmenin belirtisidir. Çevredeki insanların, o an yaşanan olayların algılanmasının önündeki bireysel gerçekliği abartarak ifade etmeyi sağlar. İzleyici için bazı durumlarda bir hatadaki kusurları eğlenceli bir durum haline dönüştürebilir ve düşündürmeyi sağlayabilir. Karikatür sanatı güzel veya çirkin olarak sınıflandırılmaz, tıpkı görsel sanatlar gibi her konunun algısına bağlıdır. Oluşları çerçeve içerisindedir ve görecelidir. Koşullanma olmaksızın duygu özgürlüğü vardır (Bayona-Pineda, 2020:21).

Karikatürler sosyal ve siyasi eleştiri konusunda sıklıkla kullanılmaktadır. Karikatür çizimi yayınlayan, dünyanın her yerinde gazete ve dergiler mevcuttur. Karikatürün hayranları ve okuyucusu her yerde bulunur. Dergiler, gazeteler ve kitaplar halinde dünyanın her yerinde satılabilen sanat dallarından biridir (Grove, 2009:5). Karikatür, sayfalarca anlatılabilen bir olayı kısa ve öz en etkili şekilde anlatabilir (Ross, 2014:285).

Günümüzde gelişen teknoloji ile birlikte gazete ve dergilere ek internet ortamından da karikatür okuyucusuna ulaşılmaya başlanmıştır. İnternet insanların bilgiye kolayca ulaşabilmeleri için gerçekleştirilmiş bir teknolojidir. İnternet, Türkiye’de ilk defa 1993 yılında kullanılmıştır. Gelişen teknoloji ile internet hayatımızın önemli bir yerinde bulunmaktadır ve zaman ilerledikçe önemi artmaktadır. Haber, alışveriş, sohbet, film vb. bir çok bilgiye anında ulaşabilmekteyiz. Hayatımızın her anında bulunan ve hayatımızı etkisi altına alan internet, bir takım sorunlarda oluşturmaktadır. Bir kişinin yaşadığı herhangi bir rahatsızlık ve düşünce söz konusu olduğunda ilk olarak internette çevrimiçi araştırmaya başvurmaktadır. Bu çevrimiçi araştırmalar zamanla takıntı haline gelmektedir.

Yapılan araştırmalar sonucunda takıntı haline gelen bu araştırma isteğinin çocukluktan ve yaptığımız mesleğe kadar bir çok alt nedeni olduğu görülmektedir. Bilgiye her an her yerden bilgisayar, cep telefonu vb. tüm aletlerden kolayca ulaşmanın mümkün olduğu bu dönemde takıntılar da artarak devam etmektedir. Hayatımızın bu kadar içinde olması nedeniyle bilgiye kolay yoldan ulaşmak düşüncesi sonucunda “siberhondrik” hastalığı ortaya çıkmıştır (Onay, 2018).

TÜİK, Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırmasında 16-74 yaş grubunda evden internete erişim imkanına sahip hanelerin oranı 2016’da %42,9 iken 2021’de %92’e yükselmiştir. İnternet kullanımı ise 2011’de %45 iken 2021’de %82,6 olmuştur (TÜİK 2021). TÜİK, Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması 2017 Ocak, Şubat ve Mart internet kullanım analizi sonuçlarına göre internet çevrimiçi kullanıcılarının %69,6’sı sağlıkla ilgili bilgi araştırması yapmıştır. Erkek katılımcılardan %65,2’si, kadın katılımcılardan ise %75’i sağlıkla ilgili bilgi araması (hastalık, yaralanma, beslenme, vb.) yapmıştır (Onay, 2018). Bu verilere bakılırsa ülkemiz de yoğun şekilde internet kullanıldığı görülmektedir. Zaman geçtikçe kullanan sayısı daha da artmaktadır. Yine bu verilere bakarak ülkemizde sıklıkla hastalık araştırılması yapan insanların çoğu, siberhondrik hastalığına kapıldıklarının farkında bile değildir.

Psikolojik hastalıklardan biri olan siberhondrik (cyberhondria)’nın başka bir tanımı ise; tıbbi bilgileri arama paranoyası, kişinin çevrimiçi internet araştırmalarında sağlık sorunlarıyla ilgili yanlış sonuçlara ulaşması ve sonucunda ortaya çıkan yoğun kaygı duygusudur (Aslan, 2020:9-22). Siberhondrik terimi, 1999’da İngiltere’de Harris Interactive’in internette sağlıkla alakalı bilgi edinmek için yaptığı araştırmalarda kullanılmıştır. 2000’li yıllardan sonra Times gazetesinin haberleri ile insanların dikkatini çekmiş ve ilerleyen zamanlarda da teknolojinin gelişmesi ile kelimenin kullanılabilirliğinin arttığı görülmüştür (Tarhan, 2011:17). Siberhondriğin ilk teorik açıklaması, güven arayan modeldir. Yüksek düzeyde sağlık kaygısı olan bireylerin sağlık endişeleri konusunda güven almak için OHR’ye (Online Health Research/çevrimiçi sağlık araştırması) katıldığını varsayar. İnternette güven aramak, internetin doğası gereği büyük ölçüde tatmin etmez ve yanıltıcı olduğu için bazı insanlar buldukları bilgilerden emin olurken bazıları emin değildir. Güven yaşayamayan ya da kısmen güvende hissedenler daha endişeli olurlar. Güven bulmak için çevrimiçi sağlık araştırmasına devam ederler. Kısacası, Siberhondrik, bir kısır

döngü oluşturan ve kendini sürdüren sağlık kaygısıyla uyumsuz bir başa çıkma yöntemi olarak kabul edilmektedir (Brown, 2020:27). Siberhondrik hastalık, kişinin davranış üzerindeki etkilerinin zayıf olmasına rağmen, kaygı yoluyla etkilerini güçlü olarak göstermektedir. Bu da siberhondriğin kaygı yoluyla başka şekillerde ilişkili olduğunu düşündürmektedir. Siberhondrik, bilişsel ve davranışsal bir model kullanılarak kavramsallaştırılırsa; zorunlu internet arama yapma ihtiyacı duyan ve sağlık kaygısını azaltmak için güven arayan bir davranış olarak görülebilir (Jokic-Begic, 2020:15).

Siberhondrik hastaları kendilerinde belirti gördükleri zaman hemen araştırmaya başlarlar. İnternette birçok hastalık ve hastalık sebepleri ile ilgili bilgilendirme yapılsa da, o belirtilerin hastalık sebeplerinde yazan hastalık çıkma ihtimali oldukça düşüktür ve böylelikle yanlış bilgilendirmeye yol açar. Kişi de kaygı oluşumu devam eder ve artar. Çevrimiçi olarak bulunan sağlıkla ilgili bilgilerin doğruluğunda seçiciliğe dikkat etmemek, sağlık kaygısının artmasına neden olabilir ve bazı insanları, kaygının artmasıyla doğru orantılı olarak internete geri dönmeye, aramaya devam etmeye sevk edebilir. Kaygıyı artıran faktörlerin başlıca nedeni, sağlıkla ilgili aramaların yapıldığı çevrimiçi ortamın çeşitli yönleriyle ilgilidir. Böyle bir ortamda, güvenilir olan ve olmayan bilgi kaynakları arasında doğrusunu seçmek, “gerçek” bir dünyada olduğundan daha zor olabilir. Bu nedenle, güvenilir olmayan web siteleri aracılığıyla elde edilen bilgiler, “resmi” (daha güvenilir) web sitelerinde bulunan bilgilerle ele alındığında ve bu bilgilerde bir tutarsızlık olması durumunda kafa karışıklığının ardından artan endişeye neden olabilir. Ayrıca, internet her zaman doğru, çelişkisiz, belirsiz veya güven verici bilgiler sağlamak üzere tasarlanmamıştır. Bu da çevrimiçi sağlıkla ilgili aramaların sonucunu daha az tahmin edilebilir hale getirir. İnternet, yalnızca aramanın konusu hakkında çelişkili, belirsiz veya yanlış bilgiler sağlamakla kalmaz, aynı zamanda dikkati dağıtabilir ve potansiyel olarak kaygıyı artıran diğer bilgilere (örneğin, şimdiye kadar bilinmeyen hastalıklar veya sağlık riskleri hakkında bilgiler) yol açabilir. Bazı insanlar, çevrimiçi sağlıkla ilgili aramalar sırasında sağlık kaygılarını arttırarak beklenen güvenceyi elde edemedikleri için, internetin güvenilir aramalar için ideal bir yer olmadığını fark etmeyebilirler (Starcevic, 2017:86).

Siberhondri hastalığına sahip bireyler, kendisinde olduğunu düşündüğü rahatsızlık hakkında dijital ortamda kendilerine tanı koymaya çalışırlar. Buldukları tanılardan yola çıkarak çözüm veya tedavi yöntemleri araştırmalarında bulunurlar. Bu araştırmalarında eksik bir bilginin olup olmadığı konusunda endişe yaşarlar ve araştırmalarını yinelemeye devam ederler. Bazı siberhondrik hastaları önemsiz belirtilerini öğrendiği hastalığa ilişkin uyarlar ve endişe duyar. Kendilerinde, öğrendiği hastalık olabileceğini düşünerek farklı alandaki doktorlara başvurumaktadırlar. Muayenelerde herhangi bir hastalık belirtisi çıkmaması durumunda internetten hastalık belirtilerini araştırarak o hastalığa sahip olabileceklerini düşündüğü için “doktorlar anlamadı” ifadesi ile kendilerini tatmin etmeye çalışırlar. Doktordan sonuç alamadığı düşüncesi ile düşündüğü hastalıklara yakalanmamak ve kendini tedavi etmek için çeşitli vitamin gibi ilaçlar ya da doğal ürünler tüketmeye yöneltebilmektedirler (Batu, 2019:642). Bazı Siberhondri hastaları ise, sağlık uzmanlarıyla temastan kaçınarak siberhondrik kaynaklı sıkıntılarla kendi kendine baş etmeye çalışabilir. Bu tür bir kaçınma, daha çok olumsuz sonuçlar doğuracağı gibi uygun sağlık hizmeti alamamaya da yol açabilir (Singh , 2014:27).

Siberhondrik olan bireyler evde, işte veya öğrenme ortamlarında görevlerini veya etkinliklerini ihmal etmeye ve önceliklerini kaybetmeye eğilimlidirler (Mathes, 2018:261). Siberhondrik hastaları internette araştırma yapmayı günlük işlerini aksatacak şekilde ve sosyal çevresine vakit ayıramayacak boyutta yapıyorlarsa hastalık, tehlikeli boyutlara ulaşmış demektir. Ayrıca hasta vücudunda küçük bir semptom oluştuğunda direkt internetten bakmaya yöneliyorsa veya doktora gitmeden kafasına göre ilaç kullanımında bulunuyorsa rahatsızlık ilerlemiş boyuttadır. Bazen siberhondrik hastaları doktora gitse bile doktorun verdiği tedaviyi kabul etmeyip kendi yöntemleriyle çözmeyi tercih etmektedirler.

Siberhondrik hastalığının önlenmesi için çevrimiçi sağlık araştırması yapmaktan kaçınmak yeterli değildir. Çünkü internetin dezavantajlı olduğu kadar avantajlı yönleri de vardır. Yirmibirinci yüzyılda bulunduğumuz bu zamanlar da sağlık bilgisinin kaynağının büyük bir bölümünü barındırır. Çevrimiçi sağlık araştırmasına başvuran her insanda siberhondrik hastalığı gelişmediği göz önüne alınarak, bu

çevrimiçi araştırma kendi başına siberhondrik için bir risk faktörü olarak kabul edilemez. Belirgin siberhondrik hastalığında ilk olarak hastalık ile ilişkili veya hastalığın altta yatan herhangi bir psikopatolojinin olmadığını tespit etmek gerekmektedir. Önemli bir psikopatoloji varsa, onu tedavi etmek, siberhondrik hastalığının etkilerini hafifletebilir. Diğer durumlarda, siberhondriğin azalması için hem ortaya çıkan rahatsızlığın hem de siberhondriğin hedef alınması gerekebilir (Starcevic, 2020:22).

Siberhondriğin bir başka tedavi yöntemi ise, Bilişsel Davranışçı Terapi ve içgörü geliştirme terapisi yöntemidir. Bu psikodinamik yaklaşım; bu tür hastalığın temelini oluşturan nedenler ile başa çıkabilme teknikleri konusunda ustalaşmayı hedefler. Diğer Somatoform Bozuklukları'nda olduğu gibi bu hastalığın tedavisinde de ailenin işbirliği çok önemlidir (Yavuz, 2014). Bazı araştırmalar, aşırı bilgi aramanın daha sonraki zamanlarda zihinsel bozuklukların başlangıcı için risk faktörü oluşturduğu hipotezini doğrular. Sağlıklı katılımcılar üzerinde yapılan bir araştırmada, kaygı düzeyi düşük kişilerin sağlıkla alakalı çevrimiçi aramalarını arttırmaları sonucunda iki ay sonra kaygılarının arttığını ve bu artışla beraber kaygıdaki artışın, çevrimiçi aramaları tekrardan bir artışa yönelttiğini göstermiştir (Te Poel, 2016:43).

Bu çalışmanın, çağımızın gizli hastalığı haline gelen siberhondrik hastalığının karikatürleştirilmesi ile verilen mesajın dikkat çekmesi sonucu, hastalığın olumsuz etkilerini görünür kılmada önemli bir rol oynayacağı düşünülmektedir.

YÖNTEM

Bu bölümde tasarlanan siberhondrik ile ilgili karikatürler çözümlenecektir. Çözümleme de Barthes'ın geliştirdiği görsel metinlerin analizinde kullanılan göstergebilim yöntemi örnek alınarak çözümlenecektir.

Amaç Ve Araştırmanın Problemi

Bu çalışmanın amacı, Siberhondrik hastalığının nelere yol açtığını, çevreye nasıl yansıtıldığını ve çevresini nasıl etkilediğini karikatür ile temsil ederek göstermektir. Bu amaç doğrultusunda Siberhondrik hastalarının yaşadığı sorunların neler olduğunu ve bu sorunlar karşısında insanların nasıl bilinçlendirilmesi gerektirdiğini araştırmaktır.

Örneklem

Araştırılan çalışmanın örnekleme, amaçlı örnekleme (Purposive Sampling) yöntemlerinden biri olan ölçüt örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Örneklem, problemle alakalı olarak belirlenen niteliklere sahip olaylar, kişiler, nesnelere veya durumlardan oluşturulmuştur (Büyüköztürk, 2012:24).

Bu çalışmada örnekleme oluşturan karikatürlerin tasarlanmasında Siberhondrik hastalığı neticesinden nasıl yanlış bilgilendirilme yapıldığı ve hastalık sürecinde etkilerinin çevreye nasıl yansıtılması olduğu gibi sorunlara dikkat çekmesi, bir ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu sebeple Siberhondrik hastalığının sorunlarının yansımalarını konu edinen, kendi tasarımı olan yedi adet karikatür çalışmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Verilerin Analizi

Çalışmanın bu bölümünde örneklem olarak tasarlanan karikatürler, Barthes'ın düz anlam ve yan anlam kuramları ile göstergebilimsel analiz metodu doğrultusunda çözümlenmiştir. Barthes'in bu çözümlemesi Tablo 1'de şematik olarak gösterilmiştir.

Tablo 1: Barthesin Çözümleme Şeması.

Gösteren (Görsel imge) + **Gösterilen** (Anlam)

Göstergebilim (Gösteren ve gösterilenin ilişkisi);

Gösterge (Gösteren ve gösterilenin birlikte ne anlama geldiği) kavramlarından oluşmaktadır.

Şekil 1. Siberhondrik hastalığını göstergebilimsel yöntemle anlatmak için çizilen birinci karikatür.

Şekil 1’de Siberhondrik hastalığını göstergebilimsel yöntemle anlatmak için çizilen birinci karikatürdeki kavramların çözümlenmesi şu şekildedir;

Gösterge: Siberhondrik hastalığı.

Gösteren: Yaşlı kadın, yetişkin erkek, diz ağrısı çeken gözlüklü, başörtülü, elbiseli yaşlı kadın, telefonda internette araştırma yapan yetişkin erkek, halı, pencere, yağmurlu hava, perde, koltuk, “Bugün dizlerim çok ağrıyor guzum bir dohtura mı gitsek?”, “Dur nine internetten bakıveriyim neyin varmış.”, “...”, “...”, “Yaşasın! Hamilesin.”

Gösterilen: Hastalık, hastalık teşhisi, olmayan hastalık bilgilendirmesi, şaşkınlık, yanlış araştırma.

Çözümleme: Düz anlama bakıldığında da koltukta dizlerini tutarak oturan yaşlı kadın “Bugün dizlerim çok ağrıyor guzum bir dohtura mı gitsek” demektedir. Onun karşısında duran torunu telefonunu açarak “Dur nine internetten bakıveriyim neyin varmış” der. Buna karşılık yaşlı kadın beklemekte ve torunu internetten bakarak “Yaşasın! Hamilesin” diye konuşmayı sonlandırır ve yaşlı kadın susarak şaşırılmaktadır.

Yan anlama bakıldığında ise siberhondrik hastalığı yüzünden torunu hastaneye gitmeyi tercih etmek yerine internetten araştırıp teşhis koymayı tercih etmektedir. Dışarıda yağmur yağdığı için yaşlı kadının yağmurdan dolayı iltihaplı romatizması belirti gösterip hastaneye gitmek istemektedir ama torunu buna engel olup internetten diz ağrılarını araştırıp internette ki yanlış bilgilere ulaşarak yaşlı ninesinin yaşından dolayı hamile kalma ihtimalinin olmamasına rağmen hamile olduğunu iddia ederek yanlış bilgilendirmektedir. Yetişkin erkeğin cevapların da görüldüğü gibi çok uç noktalar da cevap verilip böylelikle karşı tarafın internetten bulunan hastalıkla alakasının ne kadar uzak olduğu gösterilmek istenmektedir. Siberhondrik

hastalığının doktora gitmek yerine kendini doktor yerine koyarak internetten teşhis koyup, kendini ve başkalarını iyileştirebileceğini düşünerek yanlış bilgiler alıp insanları yanlış bilinçlendirmektedir ve insanlara gereksiz düşünceler yükleyip kaygı oluşturmaktadır. Bu yüzden internetten hastalık araştırmanın yanlış bilgi oluşturacağı düşünülerek doktordan yardım alınmalıdır.

Şekil 2. Siberhondrik hastalığını göstergebilimsel yöntemle anlatmak için çizilen ikinci karikatür.

Şekil 2’de Siberhondrik hastalığını göstergebilimsel yöntemle anlatmak için çizilen ikinci karikatürdeki kavramların çözümlenmesi şu şekildedir;

Gösterge: Siberhondrik hastalığı.

Gösteren: Yetişkin kadın, yetişkin erkek, burnu kızarık, burnu akan, elinde peçeteli, küpeli, tokalı, elbiseli yetişkin kadın, telefonda internette araştırma yapan yetişkin erkek, halı, duvarda asılı çerçeveler, “Burnum bugün çok akıyor Mahmut”, “Dur internetten bakıyım niye akarmış”, “...”, “Kuduz olmuşsun”.

Gösterilen: Hastalık, hastalık teşhisi, olmayan hastalık bilgilendirmesi, şaşkınlık, kızgınlık, yanlış araştırma.

Çözümleme: Düz anlama bakıldığında elinde peçeteyle burnu kızarık yetişkin kadın “Burnum bugün çok akıyor Mahmut” der. Onun karşısında duran yetişkin erkek telefonunu açarak “Dur internetten bakıyım niye akarmış” diye cevaplar. Buna karşılık kadın beklemekte ve erkek internetten bakarak “Kuduz olmuşsun” sözüne karşılık kadın “Ne alaka Mahmut! Köpek mi ısırdı da beni, kuduz oluyum saçmalama” diye kızmaktadır. Mahmut ise “Olmuşsun işte öyle yazıyor” cümlesini söyler.

Yan anlama bakıldığında ise siberhondrik hastalığı yüzünden Mahmut hastaneye gitmeyi tercih etmek yerine internetten araştırıp teşhis koymayı tercih etmektedir. Üşüttüğü için grip olan kadın burnunun aktığını belirtmektedir ama buna karşılık Mahmut doktora gitmeyi önermek yerine internetten burun akıntısını araştırıp internetteki yanlış bilgilere ulaşarak yetişkin kadını köpek ısırmasına rağmen ona kuduz olduğunu belirtip, kuduz ihtimalinin olmadığı halde kuduz olduğunu iddia ederek yanlış bilgilendirmektedir. Yetişkin erkeğin cevapların da görüldüğü gibi çok uç noktalar da cevap verilip böylelikle karşı tarafın internetten bulunan hastalıkla alakasının ne kadar uzak olduğu gösterilmek istenmektedir. Siberhondrik hastalığının doktora gitmek yerine kendini doktor yerine koyarak internetten teşhis koyup, kendini ve başkalarını iyileştirebileceğini düşünerek yanlış bilgiler alıp insanları yanlış bilinçlendirmektedir ve insanlara gereksiz düşünceler yükleyip kaygı oluşturmaktadır. Bu yüzden internetten araştırmak yerine doktordan yardım alınmalıdır.

Şekil 3. Siberhondrik hastalığını göstergebilimsel yöntemle anlatmak için çizilen üçüncü karikatür.

Şekil 3’de Siberhondrik hastalığını göstergebilimsel yöntemle anlatmak için çizilen üçüncü karikatürdeki kavramların çözümlenmesi şu şekildedir;

Gösterge: Siberhondrik hastalığı.

Gösteren: 2 Yetişkin erkek, başı dönen, göbekli, ceketli erkek, telefonda internette araştırma yapan yetişkin erkek, halı, pencere, perde, “Mahmut başım çok dönüyor beni bir hastaneye mi götürsen”, “Dur abi ne hastanesi internetten bakıvereyim.”, “...”, “Heh buldum işte. Zafiyet geçiriyorsun abi”, “Emin misin Mahmut?!”, “Tabi abi ben zaten yanaklarında ki kırmızılıktan anlamıştım. Git iki lokma bişey ye.”

Gösterilen: Hastalık, hastalık teşhisi, olmayan hastalık bilgilendirmesi, şaşkınlık, yanlış araştırma.

Çözümleme: Düz anlama bakıldığında da kilolu, göbekli yetişkin erkek “Mahmut başım çok dönüyor beni bir hastaneye mi götürsen” der. Onun karşısında duran yetişkin erkek telefonunu açarak “Dur abi ne hastanesi internetten bakıvereyim.” diye cevap verir. Buna karşılık başı dönen erkek beklemekte ve telefona bakan erkek internetten bakarak “Heh buldum işte. Zafiyet geçiriyorsun abi.” demektedir. Başı dönen erkek “Emin misin Mahmut?!” diye sormaktadır. Mahmut ise “Tabi abi ben zaten yanaklarında ki kırmızılıktan anlamıştım. Git iki lokma bişey ye.” diye sonlandırır.

Yan anlama bakıldığında ise siberhondrik hastalığı yüzünden Mahmut hastaneye gitmeyi tercih etmek yerine internetten araştırıp teşhis koymayı tercih etmektedir. Başı dönen kilolu yetişkin erkek başının döndüğünü belirtmektedir ama buna karşılık Mahmut, internetten baş dönmesini araştırıp internette ki yanlış bilgilere ulaşarak başı dönen kilolu erkeğin zafiyet geçirdiğini belirtmektedir. Kilolu olduğu için zafiyet geçirme ihtimalinin olmamasına rağmen zafiyet geçirdiğini iddia ederek yanlış bilgilendirmektedir. Yetişkin erkeğin cevapların da görüldüğü gibi çok uç noktalar da cevap verilip, karşı tarafın internetten bulunduğu hastalıkla alakasının ne kadar uzak olduğu gösterilmek istenmektedir. Siberhondrik hastalığının doktora gitmek yerine kendini doktor yerine koyarak internetten teşhis koyup, kendini ve başkalarını iyileştirebileceğini düşünerek yanlış bilgiler alıp insanları yanlış bilinçlendirmektedir. İnsanlara gereksiz düşünceler yükleyip kaygı oluşturmaktadır. Bu yüzden internetten araştırmak yerine doktordan yardım alınmalıdır.

Şekil 4. Siberhondrik hastalığını göstergebilimsel yöntemle anlatmak için çizilen dördüncü karikatür.

Şekil 4’de Siberhondrik hastalığını göstergebilimsel yöntemle anlatmak için çizilen dördüncü karikatürdeki kavramların çözümlenmesi şu şekildedir;

Gösterge: Siberhondrik hastalığı.

Gösteren: Erkek çocuk, yetişkin erkek, kanlı diş, dişi düşmüş, şapkalı, ağlayan erkek çocuk, telefonda internette araştırma yapan yetişkin erkek, halı, oyuncaklar, “Amca dişim düştü”, “Dur internette bakıyım niye düşürmüş”, “...”, “Bel fıtığı varmış”, “Bel fıtığımı? Nerede yicem mi?”, “Fıstık değil, fitik”, “O ne?”

Gösterilen: Hastalık, hastalık teşhisi, olmayan hastalık bilgilendirmesi, üzüntü, yanlış araştırma.

Çözümleme: Düz anlama bakıldığında da şapkalı dişi düşmüş, dişi kanayan ağlayan erkek çocuk “Amca dişim düştü.” der. Onun karşısında duran yetişkin erkek telefonunu açarak “Dur internette bakıyım niye düşürmüş.” sözüne karşılık dişi düşen ağlayan çocuk beklemekte ve telefona bakan erkek internette bakarak “Bel fıtığı varmış.” demektedir. Ağlayan erkek çocuk “Bel fıtığımı? Nerede yicem mi?” diye sormaktadır. Yetişkin erkek ise “Fıstık değil, fitik.” diye cevaplar ve çocuk “o ne?” diye sormaktadır.

Yan anlama bakıldığında ise siberhondrik hastalığı yüzünden yetişkin erkek, diş hekimine gitmeyi tercih etmek yerine internette araştırıp teşhis koymayı tercih etmektedir. Dişi düşmüş erkek çocuk, dişinin düştüğünü belirtmektedir ama buna karşılık yetişkin erkek internette diş düşmesini araştırıp internette ki yanlış bilgilere ulaşarak dişi düşen erkek çocuğa bel fıtığının olduğunu söylemektedir. Yaşından dolayı diş düşürüp diş değiştirmesinin normal olması ve çocuklarda bel fıtığı olasılığının düşük olması nedenine rağmen bel fıtığını iddia ederek yanlış bilgilendirmektedir. Yetişkin erkeğin cevapların da görüldüğü gibi çok uç noktalar da cevap verilip böylelikle karşı tarafın internette bulunan hastalık ile alakasının ne kadar uzak olduğu gösterilmek istenmektedir. Siberhondrik hastalığının doktora gitmek yerine kendini doktor yerine koyarak internette teşhis koyup, kendini ve başkalarını iyileştirebileceğini düşünerek yanlış bilgiler alıp insanları yanlış bilinçlendirmektedir ve insanlara gereksiz düşünceler yükleyip kaygı oluşturmaktadır. Bu yüzden internette araştırmak yerine doktordan yardım alınmalıdır.

Şekil 5. Siberhondrik hastalığını göstergebilimsel yöntemle anlatmak için çizilen beşinci karikatür.

Şekil 5’de Siberhondrik hastalığını göstergebilimsel yöntemle anlatmak için çizilen beşinci karikatürdeki kavramların çözümlenmesi şu şekildedir;

Gösterge: Siberhondrik hastalığı.

Gösteren: Yaşlı erkek, yetişkin erkek, beli ağrıyan, elinde bastonlu, ceketli, gömleklili yaşlı erkek, telefonda internette araştırma yapan yetişkin erkek, halı, pencere, perde, “Mahmut belim çok ağrıyor evladım beni bir doktora götürüver”, “Dur baba ne gerek var internette bakıvereyim hemen”, “Saçların dökülecekmiş”, “Mahmut Benim saçım yok”, “Vardır iyice baktın mı?”

Gösterilen: Hastalık, hastalık teşhisi, olmayan hastalık bilgilendirmesi, şaşkınlık, yanlış araştırma.

Çözümleme: Düz anlama bakıldığında elinde bastonlu yaşlı erkek “Mahmut belim çok ağrıyor evladım beni bir doktora götürüver” demektedir. Onun karşısında duran yetişkin erkek telefonunu açarak “Dur baba ne gerek var internette bakıvereyim hemen.” diye cevaplar. Buna karşılık yaşlı erkek beklemekte ve yetişkin erkek internette bakarak “saçların dökülecekmiş” derken yaşlı erkek “Mahmut benim saçım yok.” diye belirtmektedir. Mahmut ise “vardır iyice baktın mı?” diye sormaktadır.

Yan anlama bakıldığında ise siberhondrik hastalığı yüzünden Mahmut hastaneye gitmeyi tercih etmek yerine internette araştırıp teşhis koymayı tercih etmektedir. Yaşlandığı için beli ağrıyan bastonlu erkek belinin ağrıdığını belirtmektedir ama buna karşılık Mahmut, internette bel ağrısını araştırıp internetteki yanlış bilgilere ulaşarak yaşlı erkeğin saçları olmamasına rağmen ona saçlarının döküleceğini iddia ederek yanlış bilgilendirmektedir. Yetişkin erkeğin cevapların da görüldüğü gibi çok uç noktalar da cevap verilip böylelikle karşı tarafın internette bulunan hastalıkla alakasının ne kadar uzak olduğu gösterilmek istenmektedir. Siberhondrik hastalığının doktora gitmek yerine kendini doktor yerine koyarak internette teşhis koyup, kendini ve başkalarını iyileştirebileceğini düşünerek yanlış bilgiler alıp insanları yanlış bilinçlendirmektedir ve insanlara gereksiz düşünceler yükleyip kaygı oluşturmaktadır. Bu yüzden internette araştırma yerine doktordan yardım alınmalıdır.

Şekil 6. Siberhondrik hastalığını göstergebilimsel yöntemle anlatmak için çizilen altıncı karikatür.

Şekil 6’da Siberhondrik hastalığını göstergebilimsel yöntemle anlatmak için çizilen altıncı karikatürdeki kavramların çözümlenmesi şu şekildedir;

Gösterge: Siberhondrik hastalığı.

Gösteren: Erkek çocuk, yetişkin erkek, kanlı diş, dişi düşmüş, şapkalı, ağlayan erkek çocuk, telefonda internette araştırma yapan yetişkin erkek, halı, oyuncaklar, “Amca dişim düştü”, “Dur internette bakıyım niye düşürmüş”, “...”, “Bel fıtığı varmış”, “Bel fıtığı mı? Nerede yicem mi?”, “Fıstık değil, fıtık”, “O ne?”

Gösterilen: Hastalık, hastalık teşhisi, olmayan hastalık bilgilendirmesi, üzüntü, yanlış araştırma.

Çözümleme: Düz anlama bakıldığında da şapkalı dişi düşmüş, dişi kanayan ağlayan erkek çocuk “Amca dişim düştü.” der. Onun karşısında duran yetişkin erkek telefonunu açarak “Dur internette bakıyım niye düşürmüş.” sözüne karşılık dişi düşen ağlayan çocuk beklemekte ve telefona bakan erkek internette bakarak “Bel fıtığı varmış.” demektedir. Ağlayan erkek çocuk “Bel fıtığı mı? Nerede yicem mi?” diye sormaktadır. Yetişkin erkek ise “Fıstık değil, fıtık.” diye cevaplar ve çocuk “o ne?” diye sormaktadır.

Yan anlama bakıldığında ise siberhondrik hastalığı yüzünden yetişkin erkek, diş hekimine gitmeyi tercih etmek yerine internette araştırıp teşhis koymayı tercih etmektedir. Dişi düşmüş erkek çocuk, dişinin düştüğünü belirtmektedir ama buna karşılık yetişkin erkek internette diş düşmesini araştırıp internette ki yanlış bilgilere ulaşarak dişi düşen erkek çocuğa bel fıtığının olduğunu söylemektedir. Yaşından dolayı diş düşürüp diş değiştirmesinin normal olması ve çocuklarda bel fıtığı olasılığının düşük olması nedenine rağmen bel fıtığını iddia ederek yanlış bilgilendirmektedir. Yetişkin erkeğin cevapların da görüldüğü gibi çok uç noktalar da cevap verilip böylelikle karşı tarafın internette bulunan hastalık ile alakasının ne kadar uzak olduğu gösterilmek istenmektedir. Siberhondrik hastalığının doktora gitmek yerine kendini doktor yerine koyarak internette teşhis koyup, kendini ve başkalarını iyileştirebileceğini düşünerek yanlış bilgiler alıp insanları yanlış bilinçlendirmektedir ve insanlara gereksiz düşünceler yükleyip kaygı oluşturmaktadır. Bu yüzden internette araştırarak yerine doktordan yardım alınmalıdır.

Şekil 7. Siberhondrik hastalığını göstergebilimsel yöntemle anlatmak için çizilen yedinci karikatür.

Şekil 7’de Gösterge: Siberhondrik hastalığı.

Gösteren: Erkek çocuk, yetişkin erkek, kanlı diz, şapkalı, ağlayan erkek çocuk, telefonda internette araştırma yapan yetişkin erkek, halı, oyuncaklar. ”Baba düştüm dizim kaniyor çok acıyor ne yapıcam?”, “Dur internetten bakıyım ne yapılırmış”, “ühühü...”, “Yarayı gazozla dezenfekte edin yazıyor”, “Gazoz mu?! Neli gazoz?”, “Çilek”

Gösterilen: Hastalık, hastalık teşhisi, olmayan hastalık bilgilendirmesi, üzüntü, yaralanma, yanlış araştırma.

Çözümleme: Düz anlama bakıldığında da şapkalı, dizi kanayan, ağlayan erkek çocuk “Baba düştüm dizim kaniyor çok acıyor ne yapıcam?” demekte. Onun karşısında duran yetişkin erkek telefonunu açarak “Dur internetten bakıyım ne yapılırmış” diye cevaplar. Buna karşılık dizi kanayan ağlayan çocuk “ühühü...” diye ağlamakta ve telefona bakan erkek internetten bakarak “Yarayı gazozla dezenfekte edin yazıyor” sözüne ağlayan erkek çocuk “Gazoz mu?! Neli gazoz?” diye sormaktadır. Yetişkin erkek ise “Çilek” diye cevaplar.

Yan anlama bakıldığında ise siberhondrik hastalığı yüzünden yetişkin erkek doktora gitmeyi tercih etmek yerine internetten araştırıp teşhis koymayı tercih etmektedir. Dizi kanayan erkek çocuk düştüğünü ve dizinin kanadığını, acıdığını belirtmektedir ama buna karşılık yetişkin erkek doktora götürmeyi tercih etmek yerine internetten diz kanamasını araştırıp internette ki yanlış bilgilere ulaşarak dizi kanayan erkek çocuğa dizini gazozla dezenfekte etmeyi önererek yanlış bilgilendirmektedir. Yetişkin erkeğin cevapların da görüldüğü gibi çok uç noktalar da cevap verilip böylelikle karşı tarafın internetten bulunan hastalıkla alakasının ne kadar uzak olduğu gösterilmek istenmektedir. Siberhondrik hastalığının doktora gitmek yerine kendini doktor yerine koyarak internetten teşhis koymakta, kendini ve başkalarını iyileştirebileceğini düşünerek yanlış bilgiler alıp insanları yanlış bilinçlendirmektedir. Bunun sonucunda insanlara gereksiz düşünceler yükleyip kaygı oluşturmakta, hastalığın seyrini olumsuz etkileyerek kötü sonuçlara yol açmaktadır. Bu yüzden internetten araştırmak yerine doktordan yardım alınmalıdır.

TARTIŞMA / SONUÇ

Dijital ve psikolojik bir rahatsızlık olan Siberhondrik (Cyberchondria) hastalığı günümüzde çok yaygın bir hastalıktır. İnternetin ilk kullanımından itibaren bu hastalık ortaya çıkmıştır ve internete erişim kolaylığı arttıkça meraklarına yenik düşüp daha da çok araştırmaya sebep olur ve hastalık yayılmaya devam eder. Bu hastalığa sahip insanlar, hastalık belirtisi olsun veya olmasın en küçük bir şey de kendilerini internette hastalık araştırırken bulurlar ve bunun sonucunda kendinde olmayan hastalıkları kendi hastalıkları sanarlar. Doktora güvenmezler, güvenseler de şüpheli yaklaşım sergilerler. Bu yüzden kendilerini sıklıkla internette hastalık araştırıp teşhis koyarken bulurlar ama yanlış verilere kapılıp kaygılanırlar.

Yukarıda da anlatıldığı gibi hastalık zararsız gözükse de insan sağlığı için çok zararlıdır. Siberhondrik hastaları internette bulduğu tedavilerle rahatsızlığını tedavi etmeye çalışırlar ve rahatsızlığı ciddileşip daha büyük hastalıklara yol açabilirler. Doktora danışıp, doktor kontrolü altında hareket etmelidirler. Çoğu insan bu hastalığa kapıldığına farkına varamamaktadır. Farkında olsalar da kabullenmek istemezler. Çünkü bu hastalığın gözle görülür bir belirtisi yoktur, yani psikolojiktir. Siberhondrik hastaları kendileri dışında çevresindekileri de internette sağlık araştırması yapmaya teşvik eder ve farkında olmadan diğer insanların da sağlığına zarar verir.

İnsanların bu konuda bilinçlendirilmesi gerektiği için bu konu, karikatür ile birlikte bir bilinçlendirme aracı olarak kullanıp yansıtılmaktadır. Karikatür sadece eğlence, mizah için değil öğretici ve bilgilendiricidir. Karikatürler yazı ile anlatılması zor ve uzun olan konuları kısaca anlatabilirler. İçerisinde mizah da yer aldığı için diğer görsel ve metinlere göre daha akılda kalıcıdır. Eğlendirerek öğretir. Bu sayede insanların daha fazla dikkatini çekip düşünmeye teşvik eder ve insanlar “acaba bende de bu hastalık var mı? Farkında mıyım?” diye kendini sorgulamaya başlar. Bu yüzden karikatür bilgilendirme amaçlı, yardımcı bir araçtır. Bu sayede insanlara mizahla karışık bir şekilde olayı ve sonuçları abartarak hastalık belirtilerini ve sonuçlarını gösterir.

Karikatürlerde de görüldüğü üzere Siberhondrik hastaları herhangi bir rahatsızlıkta hemen alakasız sonuçlara varıp çevresini yanlış bilgilendirmektedir. Yaşlı bir bayanın diz ağrısına hamilelik teşhisinin koyulması örneğinde olduğu gibi internette diz ağrısını araştırmak yerine doktora gitmeyi tercih edilmelidir. Bazen internet sağlık kaynağı olarak da kullanılabilir ama bu abartıya kaçmadan küçük araştırmalarla veya bilgili kişiler tarafından yapılmalıdır. Her çıkan sonuca inanmamak gerekir ve bulunan sonuç sonrası doktora gidip emin olunmalıdır. Teşhis doktor tarafından konulmalıdır. Karikatürde de görüldüğü gibi Siberhondrik hastalığı olan insanlar çevremizdeyse bu bize de yansiyabilir. Bu yüzden onları uyarıp bilinçlendirmeliyiz ve tedaviye yönlendirmeliyiz.

Yazar Katkıları

Çağrı GÜMÜŞ: Konunun belirlenmesi, literatür çalışması, makalenin yazımı ve analiz. **Nur Banu İZİ:** Konunun belirlenmesi, literatür taraması, makalenin yazımı ve kontrol.

Finansal destek beyanı: Yazarlar bu çalışma için finansal destek beyan etmemiştir.

Çıkar çatışması: Yazarlar arasında çıkar çatışması bulunmamaktadır.

KAYNAKÇA

- Aslan, A., Küçükvardar, M. (2020), Dijital Hastalıkların Tespitinde Etik Bir Model Önerisi, *Ajıt-E: Bilişim Teknolojileri Online Dergisi*, 10 (39), 9-22.
- Batu, M., İplikçi, G. (2019), Yeni Medya Rahatsızlıkları: Yeni Nesil Medyaya Farklı Bir Bakış, *Researchgate*, 642.
- Bayona-Pineda, L. G. (2020), What Is Caricature?, *Pensamiento Palabra Obra*, 21, 42-59.
- Bircan, U. (2013), Roland Barthes Ve Göstergibilim, *Sbard*, 26, 17-41.
- Brown Rj., Skelly, N., Chew-Graham, Ca. (2020), Online Health Research And Health Anxiety: A Systematic Review and Conceptual İntegration, *Clin Psychol Sci Pract.*, 27, 12299.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E.K., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2012), Örnekleme Yöntemleri, *Balıkesir Üniversitesi*, 24, 9-11.
- Erişti, D.B (2016) Görsel Araştırma Yöntemleri Teori, Uygulama Ve Örnek, *Pegem Akademi*, 7.Baskı, 13.
- Grove, L., Mckinney, M., Miller, A., Frey, H. (2009), Caricature, *European Comic Art*, 2(1), 5-7.
- Jokic-Begic, N., Korajlija, L.A., Mikac, U. (2020), Cyberchondria İn The Age of Covid-19, *Plos One*, 15, 12.
- Mathes B.M., Norr, A.M., Allan, N.P., Albanese, B.J., Schmidt, N.B. (2018), Cyberchondria: Overlap With Health Anxiety and Unique Relations With İmpairment, Quality of Life, and Service Utilization, *Elsevier Psychiatry Res.*, 261, 204–11.
- Onay, A. (2018), Bireyin Yaşadığı Yeni Sorunsal Olarak “Siberhondrik”, 11 Ocak 2022 Tarihinde <https://www.alayonay.com/bireyin-yasadigi-yeni-sorunsal-olarak-siberhondrik/> adresinden alındı.
- Ross, S.(2014), Caricature, *Oxford University The Monist*, 58(2), 285-293.
- Singh, K., Brown, R.J.(2014), Health-Related Internet Habits And Health Anxiety in University Students, *Anxiety Stress Coping*. 27, 542–54.
- Starcevic, V. (2017), Cyberchondria: Challenges of Problematic Online Searches for Health-Related Information, *Psychotherapy and Psychosomatics*, 86, 129–133.
- Starcevic, V., Berle, D. (2020), Recent Insights Into Cyberchondria, *Curr Psychiatry Rep*, 22, 56.
- Tarhan, N., Ünal, A., Ekinçi Y. (2011), Yeni Kuşak Hastalığı Siberkondri: Yeni Medya Çağında Kuşakların Siberkondri Düzeyleri İle Sağlık Okuryazarlığı İlişkisi, *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 17, 4262.
- Te Poel, F., Baumgartner, S., Hartmann, T., Tanis, M. (2016), The Curious Case of Cyberchondria: A Longitudinal Study on The Reciprocal Relationship Between Health Anxiety and Online Health İnformation Seeking, *Elsevier Journal Of Anxiety Disorders*, 43, 32-40.
- Tüik (2021), Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (Bt) Kullanım Araştırması, 11 Ocak 2022 Tarihinde [https://data.tuik.gov.tr/bulten/index?p=hanehalki-bilisim-teknolojileri-\(bt\)-kullanim-arastirmasi-2021-37437#:~:Text=T%C3%9C%C4%B0k%20kurumsal&Text=Hanehalk%C4%B1%20bili%C5%9Fim%20teknolojileri%20kullan%C4%B1m%20ara%C5%9F%C4%B1rmas%C4%B1,Y%C4%B1%20%90%2c7%20idi](https://data.tuik.gov.tr/bulten/index?p=hanehalki-bilisim-teknolojileri-(bt)-kullanim-arastirmasi-2021-37437#:~:Text=T%C3%9C%C4%B0k%20kurumsal&Text=Hanehalk%C4%B1%20bili%C5%9Fim%20teknolojileri%20kullan%C4%B1m%20ara%C5%9F%C4%B1rmas%C4%B1,Y%C4%B1%20%90%2c7%20idi) adresinden alındı.
- Ünal, M.F. (2016), Göstergibilimin Serüveni, *Mütefekkir Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, 6, 379-398.
- Yavuz, M. (2014), Siberhondrik Hastalığı ve Tedavisi, *Trendus*, 11 Ocak 2022 tarihinde <https://www.trendus.com/siberhondrik-hastaligi-ve-tedavisi-2010> adresinden alındı.

EXTENDED ABSTRACT

We live in a time of rapid technological advancement, and these developments have made accessing information easier than ever before. Nowadays, we are just a click away from information from all corners of the world. However, this ease of access also comes with some disadvantages. One significant example of these disadvantages is the proliferation of psychological problems such as cyberchondria.

Cyberchondria can be defined as an excessive concern about health issues, coupled with a tendency to constantly search for and reinforce these concerns through online research. When a person experiences even minor symptoms or discomfort, they may immediately start thinking of worst-case scenarios and worsen their worries by conducting online searches. This situation can lead to unnecessary anxiety, exposure to incorrect information, and a loss of trust in healthcare professionals.

The aim of this study is to draw attention to the prevalence of cyberchondria and its impact on our lives. Furthermore, it aims to highlight the problems associated with this condition, such as misinformation and psychological effects, and to raise awareness in society by analyzing 7 cartoons designed for this purpose using a semiotic approach.

Cartoons are intended to provoke thought and inform people by humorously addressing societal issues. Humor can help critically address some of society's problems and stimulate thinking. Therefore, cartoons can be an effective tool to draw attention to cyberchondria and the problems it creates.

Before delving into the analysis, it is essential to understand Roland Barthes' semiotic theory. Barthes distinguishes between the denotation and connotation of an image. Denotation represents the surface-level, explicit meaning of the image, while connotation refers to the symbolic meanings beyond the image's surface.

According to the results of the analysis, the cartoons focus on themes such as misinformation, anxiety, misleading others, psychological distress, and mistrust of doctors, which are fundamental issues faced by individuals with cyberchondria. For example, in one cartoon, a person is shown reading health articles online, illustrating an example of misinformation. In another cartoon, a person constantly talking about health issues and disturbing those around them demonstrates the social impact of cyberchondria.

Furthermore, these cartoons help convey the seriousness of these problems. By presenting these issues humorously, they encourage people to think more deeply and become more aware of the topic. Cartoons can help sensitize individuals to cyberchondria and guide them to avoid unnecessary concerns.

In conclusion, this study aims to raise awareness of the societal impact of cyberchondria and address these issues in a humorous manner. Cartoons serve as an effective tool for this purpose. While taking advantage of the easy access to information that technology provides, it is crucial to remain conscious of the disadvantages, such as cyberchondria. This study should be seen as a step towards increasing awareness of these issues and encouraging a more informed approach.